

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. II. Vtrùm omnis actus tempore omiſſionis factus, sit peccatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

DISPUTATIO CII.

De Peccato omissionis.

FVSAM hic nonnulli disputationem instituunt utrum possibilis sit pura omisio libera: sed hæc quæstio merè Philosophica est, eamque Disp. XXVI. de Animâ latè discussi, quò Lectorem remitto. Suppono itaque ex dictis loco citato puram omissionem liberam esse possibilem: quo posito, ad Theologicas circa eam difficultates progrediar.

SECTIO PRIMA.

Vtrum pura omisio libera possit esse peccatum.

I.
Pura omisio libera potest esse peccatum.

RESPONDETUR affirmativè. Ratio est, omisio enim actus quando urget præceptum positivum, est libera violatio præcepti, ergo est peccatum, juxta illud Jacobi 4. v. 17. *Scienti bonum, & non facienti, peccatum est illi*: imò tam est dissonum rectæ rationi ac violare præceptum negativum, quod fit per peccatum commissionis: & alioqui daretur ansa ut quis se excusaret in violatione cujuscumque præcepti positivi, persuadendo nimirum sibi se purè rem præceptam omisisse.

II.
Quamvis non possit quis diu ab omni actu positivo cessare, potest tamen pura omisio esse peccatum.

Dices cum Vasquez 1. 2. Disp. 92. cap. 2. puram omissionem exiguo tempore durare, & apud homines pro tam brevi spatio & determinato instanti non urgere præceptum affirmativum. Contra: ergo saltem in Angelis pura omisio poterit esse peccatum. Imò etiam in hominibus id posset contingere, ubi advertunt instare moraliter tempus impletionis præcepti; & licet forte nequeat quis diu abstinere ab omni actu, potest nihilominus se exercere in aliquo actu disparato, advertens elabi tempus, quo in die festo deberet Sacrum audire, quo in casu omisio Sacri posset per longum tempus persistere in ratione omissionis puræ.

III.
Malitia peccati omissionis in ipsâ omissione sita est, quatenus per eam violatur præceptum positivum.

Quæres, in quo formalis malitia peccati pure omissionis consistat? Respondetur: sicut supra diximus malitiam peccati commissionis, in ipsâ positivâ ejus entitate sitam esse, quatenus per se contraria est legi, & rectæ rationi disformis; ita in præsentia malitiam peccati omissionis asserimus in omissione ipsâ consistere, quatenus per se legem & præceptum affirmativum violat; neque enim minus rectæ rationi dissentaneum est violare præceptum affirmativum, quod fit per puram omissionem, quàm præceptum negativum, cui contraria est commissio.

IV.
Obj. Assignari non posse in casu actus omissionis consistat hæc peccatum.

Contra peccatum omissionis obijciunt nonnulli, videri illud planè impossibile, nec enim, inquit, consistit in omissione unius alienius actus boni, si namque alius ponatur satisfit præcepto positivo, nec etiam situm est in omissione omnium actuum bonorum, nam juxta communem Theologorum sententiam satisfieri potest præcepto per actum malum, ut si quis ad audiendum

Sacrum obvanam gloriam, vel aliam pravam intentionem se conferat: nec tandem potest esse negatio omnium actuum hujus generis bonorum & malorum, quia carentia boni & mali est bona, siquidem carere malo est bonum.

Ad solutionem notandum: duobus modis satisfieri posse præcepto, directè & indirectè: directè ei satisfit per solum actum bonum, præceptum siquidem propriè non impletur, nisi per actum qui præcipitur, qualis est tantum actus bonus. Indirectè verò satisfit præcepto, quando illius materia, vel conditio aliqua ad ejus obligationem necessaria tollitur: sic in præsentia non satisfit directè præcepto nisi per actum bonum, indirectè verò ei satisfieri potest per malum, quatenus scilicet lex humana, quæ primariò respicit politiam exteriorem, non obligat per se nisi ad actus externos, unde si actio externa ponatur, licet per actum malum, tollitur materia præcepti. Peccatum itaque omissionis est directè & in recto carentia omnium actuum bonorum, connotando nihilominus in obliquo, tanquam circumstantiam, carentiam actus externi aliunde positi: unde carentia actus mali indirectè spectat ad peccatum omissionis, quatenus nimirum omisio actuum bonorum sine illâ non esset mala. Et idem suo modo existimo, quando Deus præciperet actus internos, est enim contentus, quamvis aliunde vitentur, sicut etiam confert gratiam in Baptismo & aliis Sacramentis, licet ea conficiens habeat intentionem malam, ut simoniacam, aut aliâ quavis ratione vitiatam.

V.
Duobus modis satisfieri potest præcepto, directè, & indirectè.

Directè satisfieri potest per solum actum bonum, indirectè per malum.

Deus in satisfactione præcepti est contentus actu aliunde vitiatum.

Alia multa contra puram omissionem liberam peccaminosam obijci solent, ut non posse dari meritum sine actu positivo, ergo nec demeritum, seu peccatum: item omne voluntarium esse laudabile: deinde ex omissionibus generari habitus, & id genus alia quæ latè proposui Disp. illâ de Animâ, proindeque hic non censo repetenda.

VI.
Reliqua contra puram omissionem soluta sunt in Philosophiâ.

SECTIO SECUNDA.

Vtrum omnis actus tempore omissionis factus, sit peccatum.

PURA itaque omissione stabilità variâ circa eam inquiri possunt, illudque imprimis, sitne omnis actus tempore omissionis factus peccatum. Hæc verò quæstio non supponit puram omissionem, sed procedit de omissione positivâ, voluntate omittenti auditionem Sacri exempli gratiâ, utrum

I.
Quæstio hæc procedit de positivo voluntate omittenti.

utrum scilicet hac voluntate posita, reliquæ actiones eam sequentes impossibiles cum auditione Sacri sint vel non sint peccata.

Tres hac in re diversæ sunt sententiæ: prima universim affirmat omnes hujusmodi actiones esse peccata: ita Valentia hic, d. 6. q. 1. puncto 4. Lorca hic d. 6. & alii, & videtur mens S. Thomæ q. 2. de malo art. 1. ad 7. Secunda e contrariò sententia negat ullas ex dictis operationibus voluntatem omittendi Sacrum sequentibus esse peccatum: ita Medina hic, Coninck d. 3 de actibus, dub. 15. Mærius hic, d. 3. sect. 3. Tannerus, Malderus, & alii. Tertia demum sententia media inter utramque docet non omnem actionem, etiam impossibilem cum impletione præcepti ortam ex voluntate non illud implendi, esse peccatum, sed illam tantum quæ primò post internam volitionem eligitur, ut si quis intendens omittere Sacrum, postea velit assidere igni, etiamsi deinde librum aliquem profanum sumat, cumque tempore impletionis præcepti legat, non peccat, inquit, legendo, sed solum assidendo igni: ita Vasquez hic d. 93. cap. 2. Becanus, & alii nonnulli.

Dico primò: si quis eo animo studeat, vel aliud quidpiam agat, ut omittat rem præceptam, eligendo scilicet actionem illam tanquam medium ad omissionem impletionis præcepti, peccat: sicut etiam peccat is qui omissionem ut medium eligit ad studium, vel aliud opus impossibile cum præcepto. Ratio est, quisquis namque vel hoc vel illo modo procedit, vult malum cognitum quæ tale; omnis autem actus, quo quis vult malum sic cognitum, est malus, imò etiam bonum ex malâ intentione, ut in communi exemplo, si quis det eleemosynam ut fornicetur, largitio enim illa eleemosynæ est mala; qui verò vult studium videns hic & nunc impossibile esse cum præcepto & esse causam omissionis, vult illud videns esse malum & causam mali, ergo &c.

Dico secundò: omnis actus etiam externus impossibilem cum præcepto tempore omissionis elicitus, qui est causa omissionis est peccatum. In hoc etiam conveniunt omnes; nec enim ob aliud negant auctores secundæ sententiæ operationes illas, decretum omittendi sequentes esse peccata, nisi quod supponant omissionem jam factam, & consequenter illam non caudent. Dixi omnis actus impossibilem cum præcepto; si enim actus tempore omissionis elicitus sit eiusmodi, ut stare possit cum præcepto, non erit peccatum: unde si quis domi rosarium recitet vel horas tempore Sacri, non peccat per hoc præcisè, cum illa actio licitè in ipso templo fieret, & tempore Sacri.

SECTIO TERTIA.

Actio aliqua decretum omittendi subsequens est peccatum.

I. Dico tertio: etiam posito decreto omittendi Sacrum mihi probabilis videtur aliquam saltem operationem, decretum illud subsequenter, esse peccatum: ita Vasquez citatus, & à fortiori auctores primæ sententiæ. Negare tamen hoc videtur Arriaga hic, Disp. 45. sect. 1. subsect. 2. ubi ait, post intentionem non audiendi Sacrum, nullam omnino actionem, quantumvis cum præcepto impossibilem, esse peccatum.

Probatur verò conclusio: illud omne est peccatum, quod influit in omissionem; sed aliqua opera-

tio consequens decretum influit in omissionem; actio semper ergo: major ab omnibus conceditur, & per se videtur evidens in aliis peccatis, in quibus quidquid influit in perpetrationem alicujus mali est malum. Minor itaque probatur, licet præcedat decretum omittendi per modum intentionis, aliquid aliud concurret per modum executionis, nempe vel studium, vel lusus, vel deambulatio in campis, vel aliud hujusmodi, per quod exequitur quis id quod antea statuerat.

Secundò probatur, & magis declaratur præcedens ratio: decretum omittendi Sacrum est solum intentio finis, in qua intentione semper, saltem implicite involvitur aliquod medium, sicut in intentione omnis alterius finis, ut si quis intendat occidere hominem exempli gratiâ, ipso facto vult vel gladio ipsum confodere, vel porrigere venenum, vel aliquid hujusmodi, quæ actiones etiam stante hac intentione, sunt peccata, quia scilicet per modum executionis concurrunt ad occisionem hominis, sed aliqua alia actio præter intentionem omittendi Sacrum concurret per modum executionis ad illius omissionem, ergo. Confirmatur: sicut enim qui habet voluntatem audiendi Sacrum debet velle perfectionem ad templum, & alia ad hoc necessaria, ita & qui habet illud audiendi notionem: Confirmatur secundò: qui jam existens in templo, dum Sacrum inchoatur, vult illud non audire, debet vel discedere è templo, vel aliud ponere cum auditione Sacri impossibile, quod nisi præstet, non obstante prior intentione non sequetur executio, sed Sacrum audiet, ergo, &c.

Probatur tertio: Intentio omittendi Sacrum non est formalis illius omisso, omisso siquidem est quid externum, intentio omittendi est merè interna, ergo hoc solum facit in genere causæ quali efficientis; sed nec in hoc etiam genere causat omissionem Sacri immediate, sic enim si solâ intentio omittendi Sacrum poneretur, omnibus aliis sublatis, non audiret Sacrum, sed hoc est falsum, sublatis siquidem mansione domi vel deambulatione in campis, & aliis hujusmodi adhibet templum, ubi sublato studio, sonno, & similibus audiret Sacrum, ergo intentio per se immediate non causat omissionem Sacri, sed intervenire aliquid aliud necessariò debet per modum executionis, sicut in occisione hominis.

Confirmatur: nam ut proxime dixi, qui existens in templo intendit non audire Sacrum, nisi inde exeat, aut aliud cum Sacri auditione impossibile ponat, adhuc audiet Sacrum, ergo hæc intentio non est formalis aut immediata Sacri omisso: si ergo egressio è templo fuit immediata causa executiva non auditionis seu omissionis Sacri, manifestò extra templum erit similiter causa illius executivæ; per eandem quippe causas aliquid conservatur, per quas producitur.

Dices: studium aut alia actio quæcunque supponit hic & nunc decretum omittendi auditionem Sacri, ergo jam omisso est pro aliquo priori facta, ergo nulla actio consequens illud decretum potest eam causare. Distinguo primum consequens: omisso est facta incomplete & in intentione, seu intenta, concedo consequentiam; est facta complete, seu in executione, nego. Unde, ut proxime dictum est, qui in templo existens dum Sacrum inchoatur intendit non audire Sacrum, nisi aliud ponat præter hanc intentionem, adhuc audiet Sacrum. Verum est quidem, ex vi illius intentionis aliquid aliud necessariò ponet, si eius intentio sit efficax, discedet scilicet, studebit, dormiet, aut aliud hujusmodi, sed hoc confirmat nostram conclusionem,

actio semper per modum executionis influit in Sacri omissionem.

III. In omni intentione finis involvitur implicite aliquid medium, per quod quis finem illum exequitur.

Sicut qui vult audire Sacrum, debet ponere omnia ad hoc necessaria, ita & qui Sacrum non vult audire.

IV. Intentio omittendi non est formalis omisso, nec causa illius immediata.

Præter hæc intentionem aliquid aliud requiritur per modum executionis.

V. Utarius ostenditur intentionem non esse causam immediatam omissionis Sacri.

VI. Omisso Sacri non est complete facta per intentionem, sed solum incomplete seu intentam. Intentio omittendi Sacrum infert necessariò aliquid aliud per modum executionis sicut intentio hominem occidendi.

H. Prima sententia affirmat omnes, secunda nullas ex operationibus voluntatem omittendi sequentibus esse peccata.

Tertia sententia ait primam tantum esse peccatum, non reliqua.

III. Studentes eo animo ut omittat Sacrum, peccat.

Ratio est, quia vult malum cognitum ut malum.

IV. Omnis actus tempore omissionis, qui est causa omissionis, est peccatum.

I. Aliqua actio decretum omittendi Sacrum subsequens semper est peccatum.

II. Ratio est, quia aliqua